

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
NEEILINIO NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-02-20 Nr. TP-2

Vilnius

Posėdis įvyko 2023 m. vasario 7 d. 13 val. nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG T, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, Tarybos nariai – doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, dr. Skaidrė Urbonienė; Tarybos administracijos specialistai – dr. Audronė Daraškevičienė, dr. Jolita Eidikonienė, Gintaras Skamaročius, Valdas Voveris, Asta Žernienė.

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl Lietuvos etnografinių regionų žemėlapių korekcijų, atsižvelgiant į Vilniaus ir Kauno miestuose esančių saugomų teritorijų problemas.

1. SVARSTYTA. Lietuvos etnografinių regionų žemėlapių korekcijos, atsižvelgiant į Vilniaus ir Kauno miestuose esančių saugomų teritorijų problemas.

D. Urbanavičienė informavo, kad dėl šio klausimo jau vyko EKG T Regionų kultūros politikos darbo grupės posėdis, kuriame dalyvavo ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos bei Pavilnių ir Verkių regioninių parkų direkcijos atstovai. Jie informavo, kad iškilo problema dėl Saugomųjų teritorijų apsaugos ir tvarkymo, nes EKG T tobulindama Lietuvos etnografinių regionų žemėlapi (toliau – Žemėlapis) parašė, jog Vilnius ir Kaunas yra išskiriami iš etnografinių regionų. Į Vilniaus teritoriją patenka Pavilnių ir Verkių regioniniai parkai, kurių nuostatai įtvirtina, jog šiuose parkuose privaloma puoselėti Dzūkijos (Dainavos) etnografinio regiono kultūrinės ypatybės (architektūrą ir kt.). Saugomų teritorijų įstatyme taip pat įrašyta, jog valstybiniuose parkuose turi būti paisoma etnografinių regionų architektūros ir sodybų planavimo

tradicijomis pagrįstų reikalavimų. Remiantis tuo, kad EKGTT išskyrė Žemėlapyje Vilnių ir Kauną kaip nepriklausančius etnografiniams regionams miestus, tradicinės architektūros puoselėjimui nepritariantys architektai pradėjo reikalauti keisti Pavilnių ir Verkių regioninių parkų nuostatus, išbraukiant reikalavimą saugoti dzūkiškas tradicijas.

EKGTT darbo grupė bendru sutarimu nutarė, kad reikia pakoreguoti Žemėlapio legendoje paaiškinimą prie Vilniaus ir Kauno teritorijos aprašymo, prirašant „išskyrus į juos patenkančias saugomas teritorijas“. Darbo grupė taip pat pasiūlė Žemėlapį papildyti oficialiu dokumentu – rekomendacija ar sudarymo principų komentaru, patvirtintu EKGTT nutarimu. Toks dokumentas lydėjo ir 2003 metais EKGTT iniciatyva parengtą Lietuvos etnografinių regionų žemėlapį: jame buvo aptarta, kokiais principais remiantis žemėlapis sudarytas, kaip reikėtų vertinti regionų ribas ir t.t. Komentarą išstobulinti galėtų darbo grupė, remdamasi 2003 metais komentaru ir dabar EKGTT svetainėje skelbiama informacija apie Žemėlapį. D. Urbanavičienė paklausė, ar šiems siūlymams Taryba pritaria.

J. Eidikonienė informavo, kad įforminti Žemėlapio komentarą kaip teisinį dokumentą būtų įmanoma, remiantis EKGTT protokoliniu nutarimu.

V. Jocys pastebėjo, kad EKGTT svetainėje 2003 m. paskelbtame Žemėlapio komentare buvo pabrėžiama, jog etnografinių regionų ribos yra sąlyginės ir ateityje jos galėtų būti tikslinamos. Dabar reikėtų argumentuoti, kodėl Vilniaus ir Kauno dalys yra išimamos iš etnografinių regionų.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad prie patobulinto Žemėlapio EKGTT svetainėje paskelbtame tekste (nepatvirtintame EKGTT nutarimu) nurodoma, jog Vilnius ir Kaunas nepriskiriami etnografiniams regionams, nes šie didmiesčiai nepasižymi atskiriems etnografiniams regionams būdingomis ypatybėmis (skirtingai negu Klaipėda, reprezentuojanti Mažąją Lietuvą). Jos nuomone, būtent šioje vietoje reikėtų pateikti platesnį išaiškinimą, paminint ir Saugomų teritorijų įstatymą, kodėl Žemėlapio legendoje prie Vilniaus ir Kauno spalvos paaiškinimo prirašyta „išskyrus saugomas teritorijas“.

N. Balčiūnienė pastebėjo, kad valstybiniai parkai steigiami ir reprezentuoja vieną ar kitą regioną ir negali būti „išimti iš atitinkamo etnografinio regiono“. Taip pat atkreipė dėmesį, kad Saugomų teritorijų įstatyme nustatyti reikalavimai yra pagrįsti būtent etnografinių regionų architektūros, sodybų planavimo ir kitomis tradicijomis. Visi valstybinių parkų apsaugos reglamentai ir nuostatai taip pat remiasi etnografinių regionų ypatumais.

D. Urbanavičienė pasiūlė pritarti: 1. Nutarimui koreguoti Žemėlapį, prie Vilniaus ir Kauno aprašymo prirašant „išskyrus į juos patenkančias saugomas teritorijas“. 2. Darbo grupės išgryninto komentaro apie Žemėlapį įforminimui kaip teisinio dokumento.

V. Jocys paklausė, koks šio dokumento pavadinimas būtų labiausiai tinkamas juridine prasme. Tai gali būti „žemėlapio išaiškinimas“, „žemėlapio komentaras“, „rekomendacija“ ar pan.

D. Urbanavičienės nuomone, šiame dokumente būtinai reikėtų visų pirma remtis Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu, panaikinti EKG 2022 sausio 25 d. nutarimą, kuriuo buvo patvirtintas patobulintas Žemėlapis ir remiantis šios dienos posėdžio nutarimu patvirtinti pakoreguotą Žemėlapi ir jo komentarą.

R. Astrauskas paklausė, ar pats Žemėlapis smarkiai keičiamas.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad žemėlapis visai nekeičiamas, o tik jo legenda.

R. Astrauskas pasiūlė EKG komunikacijoje akcentuoti, kad atsiranda žemėlapio išaiškinimas, o ne vėl keičiamas pats žemėlapis. Tai daroma atsižvelgiant į dabartines reikmes.

D. Urbanavičienė pritarė. Ji pasvarstė, galbūt reikėtų dviejų nutarimų – vienu keičiamas Žemėlapio legendoje Vilniaus ir Kauno spalvos paaiškinimas, kitu įtvirtinamas komentaras.

N. Balčiūnienės nuomone, svarbiausia, kad abu dokumentai turėtų juridinę galią.

NUTARTA:

1. Koreguoti Lietuvos etnografinių regionų žemėlapio legendoje paaiškinimą patikslinant, kad etnografiniams regionams nepriklauso Vilnius ir Kaunas, išskyrus juose esančias saugomas teritorijas.
2. Nutarimą papildyti juridinę galią turinčiu komentaru, nurodant žemėlapio sudarymo principus ir kt.; komentarą suderinti darbo grupėje.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė